

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:
200302779-3/TRW

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
03/4117 NATB-IN-OKS
Arkivkode:
008

Dato:
26.08.2003

Forslag til ny minerallov

Nærings- og handelsdepartementet har sendt ut et forslag til ny minerallov.

DN mener at det er viktig at departementet i det videre arbeidet med lovforslaget synliggjør alle lover, og forvaltningsorgan, som kan være relevante for mineralnæringen. Godkjenning etter mineralloven er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, forutsetning for mineralaktivitet.

Et av hovedgrepene i lovforslaget er at det åpnes for fri leterett etter alle mineraler. DN mener at de som vil lete, i tillegg til å varsle grunneier, også må varsle den kommunen letingen skal foregå i. Dersom leteaktivitet kan medføre skade eller ulempe for allmenne interesser mener vi det må foreligge en kommunal godkjenning av tiltakene.

Lovforslaget åpner for at undersøkelser av ikke mutbare mineraler skal kunne foretas kun med grunneieres tillatelse. DN mener at undersøkelser av alle mineraler må forutsette særskilt tillatelse. Tiltak som kan medføre skade eller ulempe for allmenne interesser bør kun gjennomføres dersom kommunen gir sitt samtykke.

Vi viser til departementets oversendelse av 26.05.2003 med forslag til ny minerallov.

Arbeidet med en ny minerallov har en forholdsvis lang forhistorie. I NOU 1996:11 la et utredningsutvalg fram forslag til ny minerallov. I 1999 fremmet departementet et lovforslag (Ot.prp. nr. 35 (1998-99)). Forslaget ble trukket i år 2000.

I brev til næringsdepartementet av 20.01.97 uttalte DN seg til NOU:1996:11. DN registrerer at flere av de tilrådingene vi ga under høring av NOU'en ikke gjenspeiles i det lovforslaget departementet nå fremmer.

DN vil i sine kommentarer til det nye lovforslaget konsentrere seg om forholdet mellom mineralloven og annet lovverk, og om de delene av lovforslaget som behandler leting og undersøkelser.

Med hensyn til andre deler av lovforslaget, som utvinningsstadiet, aktørsertifisering mv., vil ikke DN komme med spesielle kommentarer. Forslagets kapittel 9 gir et godt grunnlag for å føre tilsyn og kontroll med næringen. Kontroll og sanksjonsmuligheter, både for undersøkelser, i driftfasen og ikke minst ved avslutning av uttak, er viktige for å unngå også uheldige miljøvirkninger. Vi registrerer med tilfredshet at lovforslaget inneholder bestemmelser (§60) om krav til å stille økonomisk sikkerhet for nødvendige sikringstiltak, vedlikehold og opprydding.

DN støtter at det legges opp til en endring/modernisering av språkbruk og begreper. Det er en klar forbedring at det benyttes begreper som gir mening også for de som ikke er direkte involvert i mineralnæringa.

Mineralloven og annet lovverk

Mineralloven er en sektorlov for mineralvirksomhet. Virksomheten vil i tillegg bli styrt og påvirket av en rekke andre sektorlover, og ikke minst av det overordna lovverket for areal- og ressursdiponering, plan- og bygningsloven (PBL).

Forslaget til ny minerallov forutsetter ikke endringer i plan- og bygningsloven eller sektorlover som er med på å styre mineralnæringens arealbruk og virksomhet. Disse lovene, og forvaltningen av dem, vil fortsette å gjelde som i dag eller med de endringer som vedtas i forbindelse med andre lovrevisjoner (forslag til ny plan- og bygningslov er på høring i høst). Innenfor DN's ansvarsområder er det spesielt naturvernloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskloven og motorferdselloven som er av betydning for mineralnæringen. Disse lovene vil kunne innebære at det oppstilles vilkår og krav om tillatelser i forbindelse med utøvelse av mineralnæring. Andre viktige lovverk er eksempelvis plan- og bygningsloven, forurensingsloven, kulturminneloven og vannressursloven. Godkjenning etter mineralloven er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, forutsetning for mineralvirksomhet. Mineralloven vil fortsatt være kun en av lovene som er med på å styre mineralnæringas areal og ressursbruk, og å definere vilkår og begrensninger for mineralaktivitet.

En av intensjonene med å fremme en ny minerallov er å forenkle hverdagen til aktørene. Et av virkemidlene er at flest mulig av de faktorene som er relevant for mineralvirksomhet går klart fram av loven. Behovet er størst i den fasen av virksomheten der myndighetskontakten er minst. Det vil si under leting, men også som lovforslaget foreligger i dag, for undersøkelser av ikke mutbare mineraler.

Ideelt sett ville en direkte kobling i lovteksten til annen relevant lovgiving være fordelaktig. Vi ser imidlertid at antallet aktuelle lover kan gjøre dette vanskelig. DN mener det, spesielt for leting (kap. 2) og undersøkelser (kap. 3), må gjøres enda tydeligere at tillatelser etter mineralloven ikke fritar aktører å skaffe seg nødvendige tillatelser etter andre lover. Videre må departementet i det videre arbeidet med lovforslaget synliggjøre alle lover, og alle forvaltningsorganer, som kan være relevante for ulike faser av mineralvirksomheten. En slik gjennomgang vil gi grunnlag for framtidig veiledningsmateriell.

Leting

Et hovedgrep i lovforslaget (§ 7) er at *"Enhver har rett til å lete på mineraler på fremmed grunn med de begrensninger som følger av annet lovverk."* I forhold til dagens lovgiving utvides den frie leteretten til også å omfatte ikke mutbare mineraler.

Departementet forutsetter at leting normalt ikke skal medføre inngrep som kan gi skade av betydning. Departementet finner det uhensiktsmessig å gi en utfyllende opprømsing av hvilke tiltak som skal være tillatt men sier at leter vil *"kunne foreta enkle inngrep med håndredskaper, samt ta med seg steinprøver. Kjerneboringer og alle typer sprengninger omfattes ikke av lovens letebegrep, men vil anses som undersøkelser som krever spesiell undersøkelsesrett i henhold til lovens kap. 3."*

Forslaget åpner imidlertid for at leting også kan innebære mer omfattende inngrep; *"Inngrep som kan medføre skade av betydning, kan bare foretas med samtykke fra eieren og brukeren av grunnen"*. (§ 7, 2. ledd). DN vil påpeke at inngrep som kan skade private interesser også kan gi skader på allmenne interesser som biologisk mangfold og –produksjon, og friluftsliv. Et samtykke fra grunneier/bruker fritar ikke for plikten til å unngå skade på allmenne interesser, og kan ikke erstatte en tillatelse etter annet lovverk. Inngrep som kan medføre skade vil i mange tilfeller være inngrep som krever tillatelse, og det bør framgå klart av lovteksten at samtykke fra grunneier ikke erstatter eventuelle krav om tillatelse fra annet lovverk.

DN foreslår at det foretas ytterligere innskrenkninger av områder som omfattes av den fri leteretten (§ 49). Videre at all leting skal varsles til kommunen. I den grad leteaktivitet kan skade allmenne interesser må en forutsetning for tiltaket være at det foreligger en kommunal godkjenning. Videre må oppryddingsplikten (§ 53) også gjøres gjeldende for leting.

I vår høringsuttalelse til NOU 1996:11 anbefalte DN at det, i tillegg til å forutsette letetillatelse for leteren, ikke skulle åpnes for leting i områder hvor videre virksomhet vil komme i konflikt med miljøpolitiske målsettinger. Vår anbefaling er ikke videreført i departementets forslag. Som et minimum vil vi tilrå at områder vernet etter naturvernloven og statlig sikrede friluftslivsområder tas inn i lovforslagets § 49. Begrunnelsen for å unnta i det minste disse områdene for leting er at slike områder i utgangspunktet er spesielt sårbare. Videre vil videre aktivitet (undersøkelser/utvinning) ikke være forenlig med formålet for vern/beskyttelse. I den grad det er behov for å lete i slike områder må det skje gjennom særskilt tillatelse fra rett forvaltningsmyndighet.

DN mener også at kommunene, gjennom sine oversiktsplaner, bør få anledning til å unnta områder fra den fri leteretten.

Behovet for varsling av leting vil avhenge av på hvilken måte letingen foregår. Ved leting med håndredskaper, uten bruk av motoriserte framkomstmidler, er antagelig sannsynligheten for skjemmende eller skadelig virkninger forholdsvis små. Behovet for varsling av offentlig myndighet er derfor lite. Lovforslaget åpner imidlertid for inngrep med et slikt omfang at skader/ulemper kan oppstå for grunneier eller bruker. For slike tiltak er det forutsatt at grunneier eller bruker må gi sitt samtykke. Tiltak av denne typen kan imidlertid også være til skade eller ulempe for allmennhetens interesser, eksempelvis utøvelse av friluftsliv. DN mener derfor at tiltak som kan virke skjemmende eller medføre skade på allmenne interesser også må få samtykke fra et organ som representerer allmennheten. Kommunen er det naturlige organet.

Varslingsplikten (§ 8) må derfor utvides til å gjelde også kommunen. Varslingen bør være skriftlig. Kun muntlig varsling, der dokumentasjonen av at varsling er gjennomført etter lovens bestemmelser mangler, vil kunne medføre problemer både for leter og forvaltningsmyndighet.

§ 6 inneholder en formulering om at leting kan skje ”med de begrensninger som gjelder for annet lovverk”. Vi viser til det som er sagt i forrige avsnitt. DN mener formuleringen om at tillatelse etter mineralloven ikke fritar for plikten til å innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

Undersøkelser

Undersøkelser vil normalt medføre betydelig større inngrep enn leting. DN mener at alle undersøkelser må basere seg på at det foreligger en særskilt tillatelse. Når søknader om undersøkelsesrett behandles, vil det, i langt større grad enn for leting, være behov for å vurdere ønskeligheten av mineralvirksomhet i det aktuelle området. I områder der det synes opplagt at ordinær drift ikke vil bli tillatt, bør det heller ikke åpnes for undersøkelser. Konflikt med nasjonale miljømålsettinger, og lokale vurderinger knyttet til areal- og ressursforvaltning, er eksempler på forhold som vil kunne medføre at undersøkelser kan nektes.

Lovforslaget innfører betydelige forskjeller i saksbehandlingen av undersøkelser for mutbare og ikke mutbare mineraler. For ikke mutbare mineraler er det, utenom i de tilfeller det er snakk om prøvedrift, i liten grad beskrevet myndighetsinvolvering. DN finner at det, i forhold til de interessene vi har ansvar for å ivareta, ikke er grunnlag for et vesentlig skille i saksbehandlingen mellom mineraltypene; skader og ulemper avgjøres ikke av hva slags mineral det blir lett etter, men av tiltakene som gjennomføres.

I enda større grad enn for leting vil undersøkelser forutsette behandling etter annet lovverk og av andre myndigheter enn minerallovmyndighet. Muligheter for skadevirkninger både for private og allmenne interesser er langt større for undersøkelser enn leting. I tekstdelen omtales spesielt forholdet til PBL, men også annet lovverk kan være aktuelt. Omfattende myndighetskontakt gir muligheter for spredning av veiledning og informasjon også om forutsetninger om kontakt med andre myndigheter og behovet for tillatelser etter andre lovverk. For undersøkelser av ikke mutbare mineraler uten prøvedrift inneholder imidlertid lovteksten lite eller ingenting om myndighetsinvolvering.

DN anbefaler at undersøkelser, uavhengig av mineraltype, må forutsette særskilt tillatelse. For tiltak som kan medføre skade eller ulempe for allmenne interesser må det, i tillegg til samtykke fra eier og bruker, gis et samtykke fra kommunen. Det vil si at kommunen må få mulighet til å stille betingelser til måten undersøkelsene foregår. En varslingsplikt som beskrevet i § 15 må gjøres gjeldende for alle undersøkelser. Generelt gir lovforslaget etter DN's mening i for liten grad muligheter til å sette vilkår og begrensninger for undersøkelser.

Kommunal involvering i form av varsling, og forutsetning om samtykke til tiltak som kan medføre skade eller ulempe, reduserer behovet for at forholdet til annet lovverk nevnes spesifikt i lovteksten. Uansett mener DN at det i kap. 3 må klargjøres at tillatelse etter mineralloven ikke fritar for plikt til å innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk. Dette er ikke minst viktig fordi departementet åpner for at saksbehandling etter mineralloven ikke nødvendigvis trenger å samordnes med behandlingen etter annet lovverk.

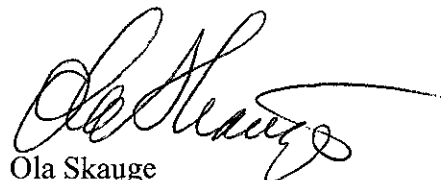
Andre forhold

I kapittel 8 bør § 53 om oppryddingsplikt utvides slik at også leting omfattes av bestemmelsene. Tiltak som er av et slikt omfang at de kan skade private og allmenne interesser, vil også kunne ha behov for opprydding. Tilsvarende bør det vurderes om § 51 (sikringsplikt) bør utvides tilsvarende.

I kapittel 11 bør § 69 utvides til å også omfatte varsling (ihht. §§ 8 og 15).

Med hilsen

Janne Sollie (e.f.)
Direktør

Ola Skauge
Direktør Naturbruksavdelingen

Kopi til:

Miljøverndepartementet Postboks 8013 Dep 0030 Oslo